

Kitaabka Yoo'eel iyo Kaniisadda La'odikiya ee Adventist-ka Toddobaadka-Toddobaad — Lambarka Afartan iyo Saddex

Jeff Pippenger
2026-02-09

Lambarka Afartan iyo Saddexaad

Astaanta wadaaddada aadanaha ee siddeetanka ah oo ay la midoobeen Wadaadka Sare ee Ilaahnimada ah waa tirada “81,” waana halka aan ka helno Riyadii Miller ee buugga Early Writings. Muujintii “81” waxaynu ka aragnaa in marka shaabaddii ugu dambaysay oo dhan la furo, samada aamusnaan ku jirto nus saac. Xabaquuq 2:20 wuxuu leeyahay dhulka oo dhammu ha aamuso marka Rabbigu ku jiro macbudkiisa quduuska ah.

Oo markuu furay shaabaddii toddobaad, samada waxaa ka dhacay aamusnaan qiyaastii nus saac ah. Muujintii 8:1.

Ka-qaadista shaabaddii toddobaad waxay ka dhacdaa soddonka maalmood, waayo iyadu waa shaabaddii ugu dambaysay. 31-ka Diseembar, 2023, lafihii Yexesqeel waxay bilaabeen habka sarakicidda. Dabadeed Masiixu wuxuu bilaabay inuu wax baro afartan maalmood. Taariikhdaasu waxay calaamadisay dhammaadka 1,260-ka maalmood tan iyo niyad-jabkii 18-ka Luulyo, 2020, Yooxanaana wuxuu noogu sheegayaa Muujintii kow iyo tobnaad in laynaga rabo inaan cabbirno macbudka, laakiin barxadda ka tagno. Barxaddu waxay ku dhammaataa dhammaadka kala firdhinta, waayo Yooxanaa wuxuu noogu sheegayaa in 1,260 la siiyey quruumaha aan Yuhuudda ahayn oo ah barxadda. Marka la cabbirayo, taariikhdaas waa in laga tagaa.

Marka Miller tooso oo uu arko ninkii boodhka xaaqayay, qolka waa madhan yahay, oo markuu codkiisa kor u qaado, Miller weli wuxuu ku sugan yahay cidlada. Laga bilaabo taariikhda sarakicidda ilaa wax yar ka hor sharciga Axadda, Masiixu wuxuu kor u taagayaa macbudka boqol iyo afar iyo afartan kun, sida uu yeelay afartan iyo lixdii sannadood ee ka soo bilaabmay 1798 ilaa 1844.

Markuu bilaabo inuu wax baro, wuxuu ka shaqaynayaa macbudkiisa, gaar ahaan soddonka maalmood gudahood. Markaas malaa'iguhu waxay aamusan yihiin soddon daqiiqo, intuu isagu wadaaddadiisa oo ah saddex boqol oo wacdiyayaal Milleriyiin ah wax barayo, ama ciidankiisa oo ah saddexdii boqol ee Gideon, ama intuu daabacayo saddexda boqol ee jaantus ee 1843; oo waxaas oo dhan wuxuu sameeyaa soddonka maalmood laga bilaabo dhammaadka kibista aan khamiirka lahayn ilaa farriinta buunanka. Wuxuu xaaqayaa sagxadda qolka Miller, laakiin waa sagxaddiisa, sidaas daraaddeed qolka Miller waa macbudkiisa. Wuxuu dhammaystirayaa hawsha tirtiridda dembiyada ama magacyada kuwii loogu yeedhay musharraxiin inay ka mid noqdaan boqol iyo afartan iyo afarta kun.

Farriinta buunka ee timaadda shan maalmood ka hor koridda iyo toban maalmood ka hor xukunka ayaa ah tijaabada lagu garto runta. Waxa dhaca soddonka daqiiqo ee samadu aamusantahay, ama soddonka maalmood ee Masiixu wadaaddada wax ku barayo, ayaa mar hore soo saaray laba dabaqadood marka shaabadda la saaro inta lagu jiro saddexda tallaabo ee buunka, koridda, iyo xukunka. Way fududahay in la arko.

Haddii aad gaadho heerka lagaa rabo inaad ku dhawaaqdo farriinta buunka, dabadeedna aad diiddo inaad ku dhawaaqdo farriintaas—waad fashilantay.

Saddexda tallaabo ee ‘buun, kor u qaadid, iyo xukun’ waa hal calaamad-jid oo ka kooban saddex tallaabo, sida bilowgii taariikhda oo hal calaamad-jid lagu matalay ‘dhimasho, aasid, iyo sarakicid.’ Imtixaanka saddexda tallaabo ah ee dhammaadka waa imtixaanka kala-soocidda ee shan maalmood ka horreeya sharciga Axadda ee Bentekostiga.

Shan maalmood ka dib sarakicidda ayaa la gaadhaa dhammaadka iidda kibista aan khamiirka lahayn, oo shirweynahaas quduuska ahi wuxuu calaamadeeyaa imtixaankii ugu horreeyey oo aasaasiga ahaa ee 2024. Ma waxaad cuni doontaa Kibista Jannada mise kibista garashada aadanaha? Imtixaankaasu wuxuu yimid 2024, waxaana horay loogu sii asteeyey caasinnimadii aasaasiga ahayd ee Aadan iyo Xaawo, Nimrod, Haaruun, Yarobcaam, Qorax iyo fallaagadiisii, Borotestannadii taariikhda Millerite, fallaagadii alfa ee John Harvey Kellogg, fallaagadii 1888 iyo dabcan fallaagadii 9/11. Caasinnimadii aasaasiga ahayd ee Qaabiil waxay gudbinaysaa arrinta masayrka lagaga hayo walaalka, taas oo ku sii fidsan dhammaan silsiladda caasinnimooyinka aasaasiga ah.

Dhammaan tusaalooyinka fallaagada aasaasiga ahu waa fallaago ka dhan ah Ilaah, hase yeeshee qaar ka mid ah—sida fallaagadii 1888, iyo fallaagadii Qorax—waxay sidoo kale ku jiraan xaqiiqada ah in rasuulka la doortay uu qayb ka yahay imtixaanka. Diidmada aqoonsigii Miller ee ahaa in ay Rooma tahay ta aasaasaysa muujintii ku jirta Daanyeel 11:14, waa diidmada farriinta iyo rasuulkaba. Imtixaanku waa aasaasi, waayo ma aha oo keliya in Aabbaha Miller uu aqoonsaday tuugta aayadda afar iyo tobnad inay tahay Rooma, laakiin sidoo kale wiilka Miller.

Shan maalmood ka dib sarakiciddii 31-ka Diseembar, 2023, adeegii waxbaridda diyaarinta ee Miller waxaa la wareegay Kii ka dambeeyey Yooxanaa. Muddo soddon maalmood ah ayaa cibaadaysatada macbudka lagu siin lahaa waxbarid gaar ah “waji ka waji” oo uu Masiixu bixinayo. Diyaarintaas waxaa loogu talagalay in lagu diyaariyo wadaadnimo ka kooban 80, si ay ugu dhawaaqaan farriinta digniinta ee iidda buunanka.

Diyaargarowgaas soddonka maalmood ahu wuxuu ka kooban yahay imtixaan aasaasi ah oo ugu horreeya bilowga, iyo imtixaan labaad oo macbudka ah dhammaadka. Imtixaanka labaad ee macbudka waa la dhammaystiraa ka hor intaan buunannada la afuufin, sidaas daraaddeedna faahfaahintan waxaa lagu metelay riyadii Miller markii Masiixu dahabyadii ku tuuray sanduuqa. Waa ka dib markuu sidaas sameeyo inuu Miller ku casuumo “kaalay oo arag.” Waa laga bilaabo digniinta buunka ilaa kor-u-kicidda xagga xukunka in calanka sare loo qaado ka hor sharciga Axadda. Dahabyadu kulligood waxay ku jiraan macbudka ka hor inta aan Miller loogu yeedhin “kaalay oo arag,” waana marka labada markhaati daruuraha kor loogu qaado in cadaawayaashoodu

ay arkaan iyaga.

Saadaashoodii ku saabsanaa weerar ka imanaya Islaamka oo fashilmay sannadkii 2020, waa in dib loo celiyaa marka la saxo ka dib, sida uu ahaa Qayladii Habeenbadhka ee runta ahayd ee Snow. Miller wuxuu lahaa faham uu ku aqoonsaday inuu yahay Qayladii Habeenbadhka, laakiin Samuel Snow ayaa saxay farriintii Qayladii Habeenbadhka ee Miller, sababtan aawadeedna farriinta Qayladii Habeenbadhka ee Snow waxaa taariikhda Milleriyiinta loogu yeedhaa farriinta “runta ah” ee Qayladii Habeenbadhka. Farriinta Qayladii Habeenbadhka waa farriin la saxay, oo sixitaankeeduna awood siiyey.

“Kuwii niyad jabay waxay Qorniinka ka arkeen in ay ku jireen wakhtigii dib-u-dhaca, iyo in ay tahay inay samir ku sugaan oofinta muujinta. Caddayntii isla taas ahayd ee ku hoggaamisay inay Rabbigooda sugaan sannadkii 1843, ayaa iyaguna ku hoggaamisay inay filayaan Isaga sannadkii 1844.” Early Writings, 247.

Ifafaalahaasi wuxuu dhacay dhammaadkii muddadii 1840 ilaa 1844, sidoo kalena wuxuu dhacay bilowgii. Josiah Litch wuxuu sii sheegay rumoobidda Islaamka sannadkii 1840. Wuxuu saadaashiisa ku geliyey diiwaanka dadweynaha sannadkii 1838, dabadeedna wuu saxay toban maalmood ka hor Agoosto 11, 1840. Rumoobidda saadaasha la saxay waxay awood siisay farriintii malaa’igta kowaad. Farriinta labaadna waxaa awood siiyey farriinta la saxay ee Qayladii Saqda-dhexe. Laba markhaati oo ka yimid hal taariikh, kuwaas oo ah markhaati alfa ah iyo markhaati oomega ah. Si wadajir ah waxay u aqoonsanayaan xoojinta farriin ku dhisan saxidda farriin hore.

Alfadu wuxuu aqoonsanayaa wax sii sheegid ku saabsan Islaamka, omega-na wuxuu aqoonsanayaa wax sii sheegid ku saabsan albaab xiran. Qodob qodob u dul saaran, Islaamka sannadkii 1840 iyo albaabka xiran sannadkii 1844 waxay aqoonsanayaan Islaamka iyo albaab xiran inay yihiin farriinta Qayladii Saqbadhka. Bilowga farriinta Islaamka waa la sii daayaa, sida gelitaankii guusha ee Masiixa. Halkaa albaabku wuu ku xirmaa masalka tobanka bikradood, sida albaabku ugu xirmo xukunka guriga Ilaah. Gabagabada farriinta, Islaamku mar kale ayuu wax ku dhuftaa iyadoo albaabku ku xirmayo Maraykanka.

Waxaa muhiim ah in la arko in xariiqda ay Laawiyiintii labaan iyo saddex soo saartay ay bilowga ku aqoonsanayso saddexda tallaabo ee Kormaridda, dhammaadkana saddexda tallaabo ee wadaaddada. Wadaaddada waxaa kor loo qaadaa sida qurbaan ahaan marka uu jiro sharciga Axadda, laakiin taas ka hor waa la nadiifiyaa. Marka kor loo qaado, iyagu waa calan-taagii, oo markii Masiix kor loo qaaday saddexdii tallaabo ee bilowga xariiqda, wuxuu dunida oo dhan u soo jiiday xaggiisa. Kor loo qaadista boqol iyo afartan iyo afarta kun waa dhammaadka xariiqda ku bilaabatay kor loo qaadistii Masiixa. Bilowga iyo dhammaadkaba waxaa lagu aqoonsanayaa hal astaamood oo jidka ah oo ka kooban saddex tallaabo.

Saddex tallaabo bilowga ah oo ay daba socdaan shan maalmood, iyo saddex tallaabo dhammaadka ah oo ay daba socdaan shan maalmood. Halkaas wixii ka dambeeya, qisadu waxay ku saabsan tahay tirada badan ee weyn, waayo wadaadnimadii waxaa loo taagay sidii calan loogu talagalay boqol iyo afartan iyo afar kun. Toddobada maalmood ee Taambuugyada waa xilli loogu talagalay

Quruumaha. Haddii aynu ka tagno wakhtiga Quruumaha ee ka bilaabma sharciga Axadda, oo aynuna ka tagno saddexda maalmood iyo badhka ah ee ku dhammaaday 2023, markaas waxaynu haysannaa macbudka boqol iyo afartan iyo afar kun oo lagu metelay kontonka maalmood ee xilliga Bentakostiga laga bilaabo Diseembar 31, 2023 ilaa sharciga Axadda ee dhowaan imanaya.

Shan maalmood laga bilaabo sarakicidda ee bikradaha, iyo soddon maalmood oo ku xiga oo wadaaddada ah. Dabadeedna shan maalmood oo farriin buun ah oo ka timaadda bikradaha, kuna dhammaanaysa kor-u-qaadistooda marka afartanka maalmood dhammaado, waxaana xiga shan maalmood oo xukunka ku wajahan, waxaana ku xiga shan maalmood oo gaadhaya sharciga Axadda. Astaanta bikradaha ahaan, tirada “5” waxay soo bandhigaysaa raadadka boqol iyo afar iyo afartan kun, kuwaas oo bikrado ah oo sidoo kalena wadaaddo ah.

Intii lagu jiray soddonka maalmood ee waxbaridda, shaabaddii ugu dambaysay oo ah tii toddobaad waa la qaadaa, waana muddadaas uu Miller ku arko dahabyadii qaaliga ahaa oo dib loo soo celinayo. “Kaalay oo arag” waa astaan ku salaysan afarta shaabad ee hore, sidaa darteed markii shaabaddii toddobaad la furay, Miller waxaa lagu yidhi, “Kaalay oo arag,” laakiin malaa’igaha samada ku jira dhammaantood aamusnaan bay ku daawanayaan. Riyada Miller waxay tilmaamaysaa shaabadaynta dahabyada qaaliga ah oo ah boqol iyo afartan iyo afar kun, isla markaana waxay sidoo kale tilmaamaysaa dahabyada qaaliga ah oo ah farriinta Qaylada Saqda-dhexe. Farriintaas waxay gudbisaa xoogga bikradaha lagu gaadhsiiyo oo shaabadaynta dhammaystira, ninka burushka wasakhda haystana wuxuu tilmaamayaa Kan maamula labadaba rasuullada iyo farriinta.

2024 waxay ka dhigan tahay imtixaankii aasaasiga ahaa, oo hadda 2026 waxaa yimid imtixaankii macbudka. Hadda waxaynu ku jirnaa muddadii soddonka maalmood ahayd ee Masiixu wax ku barayo, oo in aan xaqqiqdan la garanina waa dhimasho.

Aqoonsiga farriinta iyo kii farriinta sitay waxay ka mid ahayd imtixaankii aasaasiga ahaa ee ay Rooma u taagnayd markii ay xaqiijinaysay aragtida, sidoo kalena waa qayb ka mid ah qisada Eliiyaah iyo Axaab.

Oo sannaddii siddeed iyo soddonaad ee Aasaa oo ahaa boqorkii Yahuudah ayaa Axaab ina Coomri bilaabay inuu ka taliyo reer binu Israa’iil; oo Axaab ina Coomri wuxuu reer binu Israa’iil ku xukumay Samaariya laba iyo labaatan sannadood. Oo Axaab ina Coomri wuxuu sameeyey wax shar ah Rabbiga hortiisa, isagoo ka sii daran kuwii isaga ka horreeyey oo dhan. Oo waxay noqotay, sidii iyadoo ay wax fudud u ahayd inuu ku socdo dembiyadii Yaaraabcaam ina Nebaad, inuu naag ka dhigtay Yesebeel oo ahayd gabadhii Etbacal, boqorkii reer Siidoon; markaasuu tegey oo u adeegay Bacal, wuuna caabuday isaga. Oo wuxuu Bacal uga taagay meel allabari gurigii Bacal oo uu Samaariya ka dhisay. Oo Axaab wuxuu sameeyey geed Asheeraah ah; oo Axaab wuxuu Rabbiga ah Ilaaha reer binu Israa’iil uga cadhoodsiiyey in ka badan boqorradii reer binu Israa’iil oo isaga ka horreeyey oo dhan. Wakhtigiisii ayuu Xi’eel oo ahaa reer Beytel dhisay Yerixoo; wuxuu aasaaskeedii ku dhigay Abiiraam oo ahaa curadkiisii, oo albaabbadeedii wuxuu ku taagay Seguub oo ahaa wiilkiisii ugu yaraa, sida ku qornayd eraygii Rabbiga ee uu ku hadlay Yashuuca ina Nuun. Oo Eliiyaah kii Tishbiga ahaa, oo ka mid ahaa dadka deggan Gilecaad, wuxuu Axaab ku yidhi, Rabbiga ah Ilaaha reer binu Israa’iil, kan

aan hortiisa taaganahay, waa nool yahay, oo sannadahan ma jiri doonaan sayax iyo roob toona, laakiin sida hadalkayga waafaqsan. 1 Boqorradii 16:29–17:1.

Tirooyinka la xidhiidha Axaab waxay ku daraan macnaha guud ee tuducan. “Soddon iyo siddeed” waxay u taagan tahay “soo kacid.” Israa’iil waxaa lagu amray inay “soo kacaan” oo ay galaan Dhulkii Ballanqaadka sannadkii soddon iyo siddeedaad.

Haddaba kac, ayaan idhi, oo ka gudba durdurka Sered. Oo waannu ka gudubnay durdurka Sered. Muddadii aan kaga nimid Qaadeesh Barneeca ilaa aannu ka soo gudubnay durdurka Seredna waxay ahayd siddeed iyo soddon sannadood, ilaa qarniyadii ragga dagaalyahannada ahaa oo dhammu ay ka dhammaadeen xerada dhexdeeda, sidii Rabbigu ugu dhaartay iyaga. Sharciga Kunoqoshadiisa 2:13, 14.

Ciise wuxuu bogsiiyey ninkii curyaanka ahaa oo siddeed iyo soddon jir ahaa markii uu ku yidhi, “Kac.”

Oo waxaa meeshaas joogay nin xanuun qabay siddeed iyo soddon sannadood. Markii Ciise arkay isaga oo jiifa, oo ogaaday inuu xaaladdaas ku jiray wakhti dheer, wuxuu ku yidhi, Ma doonaysaa in lagu bogsiiyo? Ninkii tabarta yaraa ayaa ugu jawaabay, Sayidow, ma haysto nin ii geliya berkadda marka biyuhu kacsan yihiin; laakiin intaan anigu imanayo, mid kale ayaa iga hor dega. Ciise wuxuu ku yidhi, Kac, sariirtaada qaado, oo soco. Kolkiiba ninkii waa bogsaday, sariirtiisina wuu qaatay, wuuna socday; maalintaasina waxay ahayd sabti. Yooxanaa 5:5–9.

Josiah Litch wuxuu sameeyey wax sii sheegid ah sannadkii 1838, taas oo uu si ka sii saxan u habeeyey sannadkii 1840. Sannadka siddeed iyo soddonaad ee Muuse ku xuso Sharciga Kunoqoshadiisa, wuxuu kaloo ahaa sannadkii afartanaad. Hannaanka laba-tallaabo ee Josiah Litch wuxuu la barbar socday soo nooleyntii laba-tallaabo ahayd ee magac-wadaaggiisa, boqor Yoosiyaaah. Tirooyinka 38 iyo 40 marka ay isu jiraan xidhiidhkan, waxay metelaan sara-kicid, taas oo ah waxa ku dhaca labada markhaati marka kor loogu qaado daruuraha.

Litch la jiritaanku waxa lagu dhammaystiray farriintii Islaamka ee hoogga labaad. Jiritaanka kor loo qaaday ee lagu calaamadeeyey kor u bixiddii Masiixa, waxa uu yimaadaa farriinta buunka ee Islaamka dabadeed. Labadaas tallaabo ee ugu horreeya ee calaamadda jidka—buunka, kor u bixidda, iyo xukunka—waxaa astaan u ahaa Litch, oo labadiisii tallaabo ay astaan u ahaayeen soo nooleyntii iyo dib-u-habayntii laba-tallaabo ahayd ee Boqor Yoosiyaaah. Sharciga Kunoqoshadiisa amarku wuxuu ahaa in la kaco oo la galo Dalka Ballanqaadka, kor loo qaadista calamadduna xeerka Axadda waa isla ballanqaadkaa.

Axaab wuxuu boqor ahaa labaan iyo laba sannadood; sidaas darteedna wuxuu talinayaa muddada ay Ilaahnimadu la midoobayso aadannimada, taas oo ah muddada soddonka maalmood ee ka horraysa farriinta buunka. Axaab waa Trump, kaas oo wakhti aad u dhow guursan doona Yesebeel. Muddada Trump, Eliiyaah oo keliya ayaa haya farriin roob. Xaqiiqadani waa aasaasi, waayo dhaqdhaqaaqa boqolka iyo afartan iyo afarta kun waa dhaqdhaqaaqa habraaca xarriiq ka dul xarriiq; habraacaasuna wuxuu ku dhisan yahay runta aasaasiga ah ee ah in dhaqdhaqaaqa dib-u-habaynta ee boqolka iyo afartan iyo afarta kun lagu hormariyey tusaale ahaan dhaqdhaqaaq

kasta oo dib-u-habayn ah oo taariikhda quduuska ah ku jira. Mid kasta oo ka mid ah dhaqdhaqaaqyadaas, hoggaamiyayaashu waxay qayb ka ahaayeen habka imtixaanka. Mar kasta.

Axaab waa boqorkii toddobaad ee ka soo farcamay Yerobocaam, oo marar badan ayaannu muujinnay sida Axaab u astaan yahay xaaladda inta lagu jiro qalalaasaha sharciga Axadda. Waxaannu muujinnay sida kaniisadda La'odikiya ee Seventh-day Adventist ay Yerixoo dib ugu dhistay sannadkii 1863, taas oo ku kacday qoyska White wiilkoodii ugu weynaa iyo kii ugu yaraa, isla markaana u ahayd nooc ka tarjumaya Yerixoo xilligii sharciga Axadda. 1863 wuxuu astaan u yahay sharciga Axadda.

Qoraalku waxa uu ka buuxaa astaan-sifooyin tilmaamaya in muddadu tahay waqtiga shaabadeynta boqol iyo afar iyo afartan kun, waxaana muddadaas gudaheeda aasaas u ah kacdoon in la diido fahamkii Miller ee run lagu saaray miiskii Xabaquuq ee 1843; taasina waxa ay ku jirtaa quudhsiga rasuulkii Ilaah doortay iyada oo lagu marmarsiyoonayo isla cudurdaarkii fallaagadii Qorax iyo fallaagadii 1888, kuwaas oo ku andacoonayay in ururka oo dhammu quduus yahay.

Haddaba waxaynu ku jirnaa imtixaankii macbudka marka daaqadaha samadu furmaan, iyadoo isla mar ahaantaana albaab maamul-waqtiiyeedna furmayo. Albaabka maamul-waqtiiyeedku wuxuu calaamadeeyaa kala-guurka wadaaddada ee La'odikiya una gudbaya wadaaddada Filadelfiya. Wuxuu calaamadeeyaa kala-soocidda jawharadaha been-abuurka ah iyo kuwa runta ah ee riyadii Miller. Daaqaduhu waxay tilmaamayaan habaar ama barako. Malaakii saddexaad, wuxuu dhigayaa imtixaanka ku saabsan soo-celinta. Riyadii Miller waxay adkaynaysaa dib-u-soo-celinta wadaadnimada iyo farriintaba. Muujintii sagaal iyo tobnaad waxay aqoonsanaysaa ciidanka Rabbiga ee la kiciyo marka la fuliyo saadaalinta farriin buun ah oo Islaamka ku saabsan.

Imtixaanka ka horreeya imtixaanka litmus-ka ee farriinta buunka waa kan labaad, waana imtixaanka macbudka. Riyada Miller waxay soo saartaa laba-laabid, taas oo had iyo jeer lala xiriiriyo imtixaanka labaad; waayo, riyada Miller waxay u adeegsataa jawharadaha labadaasba, farriimaha iyo rasuullada. Imtixaanka macbudku wuxuu ku lug leeyahay ku-dhaqanka habka “xarriiq dul saaran xarriiq” ee roobka dambe. Wuxuu ka doonayaa wadaaddada inay ku arkaan macbudka xariiqyada kala duwan ee waxsii-sheegidda si ay u waafajiyaan farriimaha. Ninka burushka wasakhda sita sanduuqiisa weynu waa macbudka boqol iyo afartan iyo afar kun, bakhaarka Malaakina waa isla kaas. Xudunta agabka macbudka waa sanduuqa axdiga, kaas oo kerubiimta daboolaya ay si joogto ah ugu fiirsadaan, sidaasna ku adkaynaya diiradda makhluuqaadka quduuska ah oo dhan. Kuwii quduuska ahaa ee taariikhdan ku jiraa waa inay eegaan macbudka oo ay ku dheehdaan sanduuqa axdiga.

Macbudka boqolka iyo afartan iyo afarta kun waa mawduuca Laawiyiintii 23, waxayna soo bandhigaysaa xariiq taariikheed oo lagu dhammaystiray wakhtigii Masiixa, taas oo Sister White ugu yeedhay “xilliga Bentakostiga.” Laga bilaabo sarakicidda ilaa Bentakostiga, ama laga bilaabo Diseembar 31, 2023 ilaa sharciga Axadda, xariiqda waxsii-sheegidda ee Laawiyiintii 23 waxay matalaysaa macbudka boqolka iyo afartan iyo afarta kun. Taariikhdaasu waxay ku bilaabmaysaa calaamad-marxaladeed saddex tallaabo ah oo ay ku xigaan shan maalmood, waxayna ku dhammaataa calaamad-marxaladeed saddex tallaabo ah oo ay ku xigaan shan maalmood.

Bartamaha taariikhaha alfa iyo oomega waxaa yaal soddonka maalmood ee lagu shaabadeeyo wadaaddada. Guud ahaan xariiqdaasu waxay ka bilaabmaysaa Sabtida maalinta toddobaad, waxayna ku dhammaataa Sabtida sannadka toddobaad. Heerkan, macbudka boqolka iyo afartan iyo afarta kun waa sanduuqa doonnida ah ee qaadi doona 8 nafood ilaa dhulka laga dhigay cusub, waana sidoo kale sanduuqii axdiga ee ay hadheeyeen laba malaa'igood, sida ay labada Sabti u hadheeyaan macbudka wadaadnimada ee boqolka iyo afartan iyo afarta kun ee lagu matalay xilliga Bentakostiga.

Laawiyyintii cutubka labaan iyo saddexaad wuxuu ka hadlayaa wadaadnimada boqol iyo afartan iyo afar kun inta lagu jiro muujinta ugu dambaysa ee xilliga Bentekostiga, kaas oo ka bilaabmay sara kaciddii Masiixa oo sii socday ilaa konton maalmood dabadeed, maalintii Bentekostiga. Xilliga Bentekostiga waxaa la aasaasaa marka labaan iyo labada aayadood ee ugu horreeya ee Laawiyyintii cutubka labaan iyo saddexaad la waafajiyo labaan iyo labada aayadood ee ugu dambeeya. Riyadii William Miller waxay caddeynaysaa in dahabka qaaliga ah ee Erayga Ilaah ay yihiin farriinta iyo sidoo kale farriinwadayaasha.

“Waxaan helay fursado qaali ah oo aan ku helo waayo-aragnimo. Waxaan waayo-aragnimo ku lahaa farriimaha malaa’igta koowaad, tan labaad, iyo tan saddexaad. Malaa’igaha waxaa loo sawiray iyagoo ku duulaya bartamaha samada, iyagoo dunida ku dhawaaqaya farriin digniin ah, oo si toos ah u khusaysa dadka ku nool maalmaha ugu dambeeya taariikhda dhulkan. Qofna ma maqlo codka malaa’igahan, waayo, iyagu waa astaan u taagan dadka Ilaah oo ku shaqaynaya is-waafajin la leh koonka samada. Rag iyo dumar, oo Ruuxa Ilaah iftiimiyey, oo runta lagu quduus yeelay, ayaa ku dhawaaqa saddexda farriimood siday u kala horreeyaan.” Life Sketches, 429.

Malaa’igtu waa astaan dadka Ilaah ee ku dhawaaqa farriinta uu malaa’igtu matalo.

“Waqtigu waa gaaban yahay. Farriimaha malaa’igta kowaad, tan labaad, iyo tan saddexaad waa farriimaha ay tahay in dunida la gaadhsiiyo. Ma maqalno codka saddexda malaa’igood si toos ah oo dhab ah, hase yeeshee malaa’igahani ku xusan Muujintii waxay matalaan dad dunida joogi doona oo farriimahan gudbin doona.

“Yooxanaa wuxuu arkay ‘Malaa’ig kale oo samada ka soo degaysa, oo leh xoog weyn; oo dhulka oo dhammuna waxaa iftiimiyey ammaanteeda.’ Muujintii 18:1. Hawshaasu waa codka dadka Ilaah oo dunida ku dhawaaqaya farriin digniin ah.” The 1888 Materials, 926.

Malaa’igtu waxay matalaan dadka gudbiya farriimaha ay malaa’igtu matasho. William Miller si nebiyaysan ayaa loogu matalay adeegsiyo badan. Mid ka mid ah adeegsiyadaas waa in Miller lagu matalay waxsii sheegyadii wakhtiga ee ugu horreeyey iyo ugu dambeeyey ee loo hoggaamiyey inuu ku dhawaaqo. Toddobada wakhti, ama 2,520-ka sannadood ee ku dhammaaday 1798, waxay ahaayeen helitaankii alfa ee Miller; nadiifinta meesha quduuska ahna dhammaadka 2,300 oo fiid iyo aroor, 22-kii Oktoobar, 1844, waxay ahayd helitaankiisii omega. Taariikhda Millerite-ka waxaa laga matalay 1798 ilaa 1844, in kastoo ay ahayd taariikhdii malaa’igta koowaad iyo tan labaad, haddana waxaa loogu yeedhaa magaca rasuulkii taariikhdaas. Taariikhda Millerite-ku waxay caddaynaysaa in Miller uu ahaa “codkii” ku dhawaaqayey farriinta malaa’igta koowaad iyo

tan labaad, malaa'igta koowaadna waxay ku dhawaaqday bilowga xukunka 22-kii Oktoobar, 1844, malaa'igta koowaadna waxay timid wakhtiga dhammaadka 1798, dhammaadka kala firdhinta "toddobada wakhti" ee boqortooyadii reer binu Israa'iil. Miller waa astaan u ah labadaba waxsii sheegista 2,520-ka sannadood iyo waxsii sheegista 2,300-ka sannadood.

Tilmaanta ugu horraysa ee 1798 waxay ku dhawaaqday in xukunku bilaaban doono marka 2,300-ka sannadood dhammaadaan 22-ka Oktoobar, 1844. Dabadeedna Rabbigu wuxuu furay iftiinka Sabtida maalinta toddobaad, ujeeddadiisuna waxay ahayd inuu shaqada dhammeeyo; sidaas darteedna wuxuu isku dayay inuu furo iftiin dheeraad ah oo ku saabsan toddobada jeer sannadkii 1856, laakiin fallaagow baa la muujiyey halkii rumaysad laga muujin lahaa. Toddobada jeer waa alfa-ta taariikhda Millerite-ka, 2,300-kuna waa oomega-da.

Toddobada waqti waxaa matala Sabtidii sannadka toddobaad, 2,300-kuna waxaa matala Sabtidii maalinta toddobaad. Taariikhda Milleriyiinta waxaa matala 1798 iyo 1844; 1798-na waxay matalaysaa toddobada waqti, 1844-na waxay matalaysaa 2,300 oo sannadood. Labadaas Sabti waxay yihiin xirmooyinka bilowga iyo dhammaadka ee taariikhda lagu matalay Laawiyiintii laba iyo labaatanaad. Labadaas Sabti waxay matalaan laba farriimood oo ka dhigaya hal farriin. Labadaas farriimood waxay matalaan Milleriyiinta, waayo dadka ku dhawaaqa farriimahaas waxay matalaan malaa'igaha astaan u ah farriinta. 1798 malaa'igtii kowaad ayaa timid, 1844-na malaa'igtii saddexaad ayaa timid.

Laawiyiintii cutubka saddex iyo labaatanaad waxaa ku qoran toddoba iidood iyo toddoba shirar quduus ah, in kastoo aan iid kasta ahayn shir quduus ah, sidaas oo kalena shir quduus kasta aanu iid ahayn. Iiduhu dhammaantood waxay ku dhacaan inta u dhexaysa shirka quduuska ah ee ugu horreeya iyo kan ugu dambeeya, kuwaas oo ah Sabtida maalinta toddobaad bilowga iyo Sabtida sannadka toddobaad dhammaadka. Taariikhda iidaha waxaa labada dhinac ka xaddidaya labadaas Sabti ee matala William Miller iyo kooxdii Millerites.

Marka la isu geeyo labaan iyo labada aayadood ee ugu horreeya iyo labaan iyo labada aayadood ee ugu dambeeya ee Laawiyiintii labaan iyo saddex, waxaa la aqoonsadaa xilliga Bentakostiga. Qaab-dhismeedka lagu aasaaso isu keenidda sadaradan waa mid rabbaani ah si buuxda. Xilliga Bentakostiga ee qaab-dhismeedkan wuxuu si cad u muujinayaa saddexda tallaabo ee saddexda malaa'igood. Wuxuu xanbaarsan yahay saxiixa "Runta." Wuxuu xanbaarsan yahay saxiixa Alfa iyo Oomega. Wuxuu xanbaarsan yahay saxiixa Palmoon. Wuxuu ardayga u hoggaamiyaa ilaa xudunta quduuska ah ee Quduuska ugu Quduusan. Wuxuu aqoonsadaa macbudka boqol iyo afar iyo afartan kun. Wuxuu ku fidsan yahay ilaa dhulka laga dhigay cusub.

Runta ku jirta Laawiyiintii labaan iyo saddexdan ayaa hadda la furfurayaa iyadoo la xidhiidha imtixaanka macbudka ee ka horreeya tijaabada litmus iyo tijaabada saddexaad. Malaa'igtii saddexaad waxay timid sannadkii 1844, dabadeedna mar kale 9/11, dabadeedna mar kale 2023. Markii malaa'igtii saddexaad timid 1844, kuwii aaminka ahaa waxaa la gudboonaa inay rumaysad ku raacaan Masiixa ilaa Quduuska ugu Quduusan. Laawiyiintii labaan iyo saddex waa jidka loo maro Quduuska ugu Quduusan, waxayna meteshaa qayb ka mid ah imtixaanka macbudka. Yooxanaa waxaa loo sheegay inuu cabbiro macbudka iyo weliba kuwa ku dhex caabudaya.

Sanduuqa Miller waa macbudka, dahabkana waa kuwii caabudayay ee ku jira. Bakhaarka Malaakii waa macbudka, meeltoznaadyaduna waa kuwii caabudayay ee ku jira. Xilliga Bentakostiga, sida loogu matalay ku-dhaqanka sadar-sadar ee Laawiyiintii labaatanaad iyo saddex, wuxuu matalaa macbudka boqol iyo afartan iyo afarta kun. Si ka toosan, wuxuu sawirayaa sanduuqa axdiga, iyadoo keruubiimta daboolka saarani ay eegayaan Tobanka Amar, usha Haaruun ee biqishay, iyo weelkii dahabka ahaa ee maannada.

Keruubiimta daboolaya waa malaa'ig, malaa'igtuna waxay matalaan farriin iyo rasuulka farriinta. Farriinta ah farriinta alfa ee Laawiyiintii saddex iyo labaatanaad waa Sabtida maalinta toddobaad, farriinta omegaduna waa Sabtida sannadka toddobaad. Labaduba waa farriimo, isla markaana waa farriimaha alfa iyo omega ee William Miller iyo Milleriyiinta; iyadoo rumoobidda "toddobada jeer," ee 1798, ay tahay astaan Sabtida sannadka toddobaad, halka 1844 Ilaah dadkiisii ku hoggaamiyey Quduuska ugu Quduusan, halkaas oo ay ka ogaadeen Sabtida maalinta toddobaad. Labadaas Sabti waa shirarka quduuska ah ee ugu horreeya uguna dambeeya ee ku qoran Laawiyiintii saddex iyo labaatanaad, xilligii Bentekostiguna wuxuu u yaallaa labadooda dhexdeeda, sida sanduuqu ugu yaallay labada keruub ee daboolaya dhexdooda.

Macbudka waa in la qiyaasaa, taasuna waxa ay ku jirtaa in laga tago barxadda dibadda ah oo loo dhiibay quruumaha aan Yuhuudda ahayn. Marka sharciga Axadda yimaado, xukunka guriga Ilaah wuu dhammaadaa, waxaana bilaabma xukunka quruumaha. Wakhtiyadii quruumaha waxay dhammaadeen sannadkii 1798, dhammaadkii 1,260 sano, oo dhammaadka saddex maalmood iyo badh, (astan u ah 1,260) Yooxanaa waxaa loo amray inuu ka tago barxadda.

Oo waxaa la i siiyey cawsduur ul u eg; oo malaa'igtii way istaagtay iyadoo leh, Kac, oo qiyaas macbudka Ilaah, iyo meeshii allabariga, iyo kuwa ku dhex caabuda. Laakiin barxadda dibadda ka ah macbudka ka tag, hana qiyaasin; waayo waxaa la siiyey dadka aan Yuhuudda ahayn; oo magaalada quduuska ahna cagahooda ayay ku tuman doonaan laba iyo afartan bilood. Muujintii 11:1, 2.

Barxadda dibaddeeda waa in laga tagaa, waayo waxaa la siiyey quruumaha aan Yuhuudda ahayn, kuwaasoo ku tuntay cagahooda saddex maalmood iyo badh, ama laba iyo afartan bilood.

Oo waxay ku dhici doonaan afka seefta, oo maxaabiis ahaan baa loogu kaxayn doonaa quruumaha oo dhan; Yerusaaalemna waxaa ku tuman doona dadka aan Yuhuudda ahayn, ilaa wakhtiyada dadka aan Yuhuudda ahayn ay ka buuxsamaan. Luukos 21:24.

Wakhtiyadii quruumaha aan Yuhuudda ahayn way rumoobeen sannadkii 1798, markii kitaabkii Daanyeel la furay.

"Macbudka Yerusaaalem waxaa ku yaallay derbi hoose oo ka soocayay barxadda dibadda qaybaha kale oo dhan ee dhismaha quduuska ah. Derbigan waxaa ku qornaa qoraallo afaf kala duwan ku qoran, kuwaas oo sheegayay in aan qof aan Yuhuudi ahayn loo oggolayn inuu ka gudbo xuduuddan. Haddii nin aan Yuhuudi ahayn ku dhiirraanaan lahaa inuu galo qaybta gudaha, wuxuu nijaasayn lahaa macbudka, ciqaabteedana wuxuu ku bixin lahaa naftiisa. Laakiin Ciise, asaasihii macbudka iyo adeeggiisaba, wuxuu quruumaha aan Yuhuudda ahayn ugu soo jiiday xaggiisa xidhitaanka naxariista aadanaha, halka nimcadiisa rabbaaniga ahi ay

iyaga u keentay badbaadadii ay Yuhuuddu diideen.” The Desire of Ages, 194.

31-ka Diseembar, 2023, waxaa ku dhammaaday saddexdii maalmood iyo badhkii nebinnimo ee ka soo bilaabmay niyad-jabkii 18-ka Luulyo, 2020. Saddexdaas sano iyo badhku waxay tilmaamayaan in fariin nebinnimo markaas la furfuri doono, iyo in wakhtiyadii quruumaha la dhammaystiray, lagana hadhay cabbiriddii macbudka iyo kuwa gudhiisa ku caabuda. Marka sharciga Axadda la gaadho, kaas oo xilligii Bentakostiga ahaa Maalinta Bentakostiga, xukunku wuxuu u gudbaa quruumaha. Marka aynu ka gudubno wakhtiyadii quruumaha innagoo cabbirayna macbudka boqol iyo afar iyo afartanka kun, waxaynu ogaanaynaa in 31-ka Diseembar, 2023 ilaa sharciga Axadda ay tahay macbudka.

Markhaatiga macbudku waa in la sara kiciyo laba marxaladood; marka hore aasaaska, dabadeedna macbudka waxaa loo aqoonsadaa inuu dhammaystirmay marka dhagaxii aasaaska ee la diiday uu si yaab leh u noqdo madaxa geeska. Aasaaska waxaa la dhigay markii reer binu Israa’iil ee hore ay Baabuloon ka soo baxeen taariikhda amarkii kowaad, macbudkuna wuxuu ku dhammaystirmay taariikhda amarkii labaad, laakiin ka hor amarkii saddexaad. Imtixaankii aasaaska wuxuu dhacay 2024, imminkana waxaan ku jirnaa imtixaanka macbudka. Imtixaankaas macbudku wuxuu ku dhammaadaa imtixaanka saddexaad oo ah kan litmus-ka, imtixaanka macbudkuna wuxuu dadka Ilaah uga baahan yahay inay cabbiraan macbudka.

Macbudka ku jirta Laawiyiintii labaan iyo saddex waxaa la taagay laga bilaabo Diseembar 31, 2023 ilaa xeerka Axadda, waxaana taariikhdaas nebiyadeed gudaheeda lagu metelay saddexda imtixaan ee had iyo goor dhaca marka wax sii sheegid la furo. Kan ugu dambeeya saddexdaas waa imtixaanka litmus-ka, kaas oo uu metelay shirkii teendhada Exeter. Kulankaas waxaad ama ka qaybgashay shirkii teendhada dhexdeeda oo Oday Snow laba jeer ku soo bandhigay farriintiisii Oohinta Habeenbadhka ee runta ah, ama waxaad ka qaybgashay shirkii qiiri iyo aan miisaanaysnayn ee ka socday teendhada Watertown. Markii shirarku dhammaadeen, farriintii Oohinta Habeenbadhka ee runta ahi waxay u faaftay sidii hir badweyn. Exeter wuxuu ahaa imtixaanka litmus-ka, imtixaanka litmus-kuna wuxuu metelaa shaabadaynta.

Shirkii xerada Exeter waxaa loo asteeyey gelitaankii guusha lahaa ee Masiixu ku galay Yerusaleem, oo Laasarosna wuxuu hoggaaminayey dameerkii Ciise fuulay. Geeridii Laasaros waxay ahayd niyad-jabkii Luulyo 18, 2020, hase yeeshee isaga qudhiisu wuxuu kaloo ahaa mucjisadii ugu sarraysay ee Masiixa iyo “shaabadii” ilaahnimadiisa.

“Haddii Masiixu ku jiri lahaa qolka bukaanka, Laasaros ma uu dhinteen; waayo Shayddaanku wax amar ah kuma uu yeelan lahayn isaga. Geeridu ma ay ku ganban karin warankeeda Laasaros iyadoo uu joogo kan Nolosha bixiya. Sidaas daraaddeed Masiixu wuu ka maqnaa. Wuxuu u oggolaaday cadowga inuu xooggiisa adeegsado, si uu dib ugu celiyo isagoo cadow laga adkaaday ah. Wuxuu oggolaaday in Laasaros galo hoos taliska dhimashada; oo walaalihii dhibbanayna waxay arkeen walaalkood oo qabriga la dhigay. Masiixu wuu oгаа in, markay eegayeen wejiga meydka ah ee walaalkood, rumaysadkooda Bixiyahooda si aad u daran loo tijaabin doono. Laakiin wuxuu kaloo oгаа in, halganka ay imminka dhex marayeen aawadiis, rumaysadkoodu uu iftiimi doono isagoo leh awood aad uga sii weyn. Wuxuu la xanuunsaday xanuun kasta oo murugo ah oo ay qaadeen. Jacaylkiisu iyaga waxba kama uu yaraanin sababta

uu u raagay; laakiinse wuxuu oga in iyaga, Laasaros, Isaga qudhiisa, iyo xertiisaba, guul la doonayay in la helo.”

“Idinka aawadiin,’ ‘si aad u rumaysataan.’ Kuwa dhan oo ku dadaalaya inay dareemaan gacanta hagaajisa ee Ilaah, xilliga niyad-jabka ugu weynu waa wakhtiga ay caawimaadda rabbaanigu ugu dhowdahay. Waxay dib u milicsan doonaan iyagoo mahadnaqaya qaybtii ugu madoobayd ee jidkooda. ‘Rabbigu waa yaqaan sida uu kuwa cibaadada leh uga samatabbixiyo,’ 2 Butros 2:9. Jirraabaad kasta iyo tijaabo kasta wuu ka soo bixin doonaa isaga oo siinaya rumaysad ka sii adag iyo waayo-aragnimo ka sii hodansan.”

Dib u dhigistiisii inuu u yimaado Laasaros, Masiixu wuxuu lahaa qasdigiisu naxariis u ahaa kuwii aan aqbalin. Wuxuu sii joogay, si isagoo Laasaros kuwii dhintay ka soo sara kicinaya uu dadkiisa madax-adaygga ah ee aan rumaysnayn u siiyo marag kale oo ah inuu isagu dhab ahaan yahay “sarakicidda iyo nolosha.” Ma uu doonayn inuu ka quusto rajada oo dhan ee dadka, idaha masaakiinta ah ee baadi goobay ee reer binu Israa’iil. Qalbigiisu wuu jabayay sababta oo ah toobadla’aantooda. Naxariistiisa awgeed wuxuu goostay inuu siiyo hal marag oo dheeraad ah oo ah inuu yahay Soo-celiyaha, Kan keligiis nolosha iyo dhimasho-la’aanta iftiinka u keeni kara. Tani waxay ahaan lahayd marag aan wadaaddadu si khaldan u fasiri karin. Tani waxay ahayd sababta dib u dhiciisa ee inuu Beytaniya tago. Mucjisadan ugu sarraysa, ee ah soo sara kicinta Laasaros, waxay ahayd inay shaabadda Ilaah ku saarto shuqulkiisa iyo sheegashadiisa ilaahnimada.” The Desire of Ages, 528, 529.

Gelitaankii ammaanta lahaa wuxuu ku bilaabmay furidda dameer Ciise Masiix u fuulo.

Goortii ay Yerusaaalem ku soo dhowaadeen, oo ay Beytfage yimaadeen, xagga Buurta Saytuunka, markaasaa Ciise diray laba xertiisii ka mid ah, isagoo ku yidhi, Tuulada idinka soo hor jeedda gala, oo markiiba waxaad ka heli doontaan dameer xidhan iyo qayl yar oo la jirta; furfura oo ii keena. Oo haddii nin idinku wax ku yidhaahdo, waxaad tidhaahdaan, Rabbigu baa u baahan; oo markiiba wuu soo diri doonaa. Waxan oo dhammu waxay u dhaceen in ay rumoobaan wixii nebigu kaga hadlay, isagoo leh, Gabadhii Siyoon u sheega, Bal eeg, Boqorkaagu waa kuu imanayaa, isagoo qabow oo ku fadhiya dameer, iyo qayl, oo ah dhasha dameerta. Xertiina way tageen, oo waxay yeeleen siduu Ciise ku amray. Matayos 21:1–6.

Farriintii Qaylada Habeennimada-dhexe waxay ku biirtay farriintii malaa’igta labaad ee timid niyad-jabkii ugu horreeyey. Wakhtigii Masiixa niyad-jabkaasu wuxuu ahaa dhimashadii Laasaros, Millerites-kana wuxuu u ahaa saadaashii fashilantay ee 1843, taas oo timid 19-kii Abriil, 1844. Labadaas niyad-jabba waxay ka dhigan yihiin Luulyo 18, 2020.

Xilliga Bentekostiga ee uu matalayo Laawiyyintii labaaan iyo saddex, tijaabada litmus-ka waxaa matala saddex-geesoodka calaamadda jidka ee iidda buunanka, kor-u-kiciddii Masiixa, iyo Maalinta Kafaaraggudka. Saddexdaas tallaabo waxay matalaan tijaabada litmus-ka marka loo eego labadii tijaabo ee hore ee aasaaska iyo macbudka. Saddexdaas tallaabo waxay imanayaan shan maalmood ka hor sharciga Axadda ee Bentekostiga, waxayna matalaan kor loo qaadista boqol iyo afartan iyo afarta kun sidii calan. Haddii ay ka gudbaan tijaabada litmus-ka, kor baa loo qaadaa; haddii kalena, daaqadaha riyadii Miller ayaa laga afuufaa.

Tallaabada saddexaad ee shaabadayntu waa Maalinta Kafaaraggudka, waxayna ka dhigan tahay tirtiridda dembiga. Tallaabada labaadna waa kor loo qaadidda qurbaanka reer Laawi ee Malakii, tallaabada kowaadna waa farriinta buunanka. Tan iyo 1844, binu-aadmigu wuxuu ku noolaa taariikhda dhawaaqa buunka toddobaad. Farriinta dibadda ee buunka toddobaad waa farriinta hoogga saddexaad ee Islaamka, farriinta gudaha ee buunka toddobaadna waa shaqada Masiixu ku mideynayo Ilaahnimadiisa iyo bini-aadannimada boqol iyo afartan iyo afarta kun.

Waxaannu ku sii wadi doonnaa maqaalka xiga.

Qoraallada nebiyada waxaa lagu sawiray muuqaallo, kuwaas oo, in kastoo ay fac weyn yihiin, haddana noogu muuqda cusubnaanta iyo xoogga waxyiyaal cusub. Rumaysad baan ku garanaynaa in diiwaannadan ku saabsan la macaamilkii Ilaah la lahaa dadkiisii waayihii hore loo xafiday si aynu u garanno casharrada Ilaah doonayo inuu inagu baro waayo-aragnimada wakhtigan la joogo.

Anagoo, sida aynu ku nool nahay xilli aan ka yareyn muhiimad iyo culays taariikheed kii isla ka horreeyey imaatinka labaad ee Masiixa, waxa aynu u baahan nahay in aynu si gaar ah uga digtoonaanno inaynu galno khaladaad la mid ah kuwii ay galeen Yuhuuddii noolayd wakhtigii imaatinkii ugu horreeyey ee Masiixa.

“Sida hoggaamiyayaashii Yuhuudda, kuwaas oo si tartiib tartiib ah u hindisay nidaam cibaado oo rasmi ah, kaas oo muhiimadda arrimaha aan aasaasiga ahayn si weyn loo buunbuuniyey, rag qaar ayaa hadda halis ugu jira inay indhaha ka luntaan runaha muhiimka ah ee quseeya jiilkan, oo ay raadiyaan waxyaalaha cusub, qalaad, soo jiidashada leh.

“Waxaa loo baahan yahay in la kobciyo mabaadi’ sarreeya. Kuwa raadiya oo taageera fikrado mala-awaal ah waa in la baro waxa runta ah ka hor intaanay isku dayin inay kuwa kale wax baraan. Aragtiyo iyo male-awaallo dad samee ahi ma aha in loo raadiyo sidii run oo kale.

“Waxaa jira kuwo badan oo mabda’a ugu daacad ah sida birta; kuwaasna waa la caawin doonaa oo waa la barakayn doonaa; waayo, waxay ku ooyayaan inta u dhaxaysa balbalada iyo meesha allabariga, iyadoo leh, ‘Dadkaaga u tudh, Rabbiyow, oo dhaxalkaagana ha u dhiibin cay.’ Waa in aynu u oggolaanno in mabaadi’da aasaasiga ah ee farriinta malaa’igta saddexaad ay si cad oo kala soocan u muuqdaan. Tiirarka waaweyn ee rumaysadkeenna waxay qaadi doonaan culays kasta oo lagu saaro.”

“Wakhtigan qaladka, riyo-maalmeedka iyo mala-awaalka, waxaynu u baahan nahay inaynu baranno mabaadi’da ugu horraysa ee cilmiga Masiixa. Aynu ku dadaalno inaynu awoodno inaynu rasuulka la nidhaahno, ‘Annagu ma aannu raacin sheekooyin xeeladaysan oo la allifay markii aannu idinku ogeysiinaynay xoogga iyo imaatinka Rabbigeenna Ciise Masiix.’ Rabbigu wuxuu noogu yeedhayaa inaynu raacno mabaadi’ sarreeya oo sharaf leh.”

“Runta, runta hadda jirta, waa wax kasta oo Erayga Ilaah ku tilmaamayo inay tahay. Rabbigu wuxuu doonayaa in dadkiisu ay iska ilaaliyaan wax kasta oo xad-dhaaf ah, iyo wax kasta oo u janjeedha suufinnimada qarsoon. Kuwa la jirraba inay ku mashquulaan caqiidooyin mala-awaal ah oo khayaali ah, ha qodaan usha si qoto dheer godadka runta jannada, oo ha helaan khasnadda u noqota nolosha weligeed ah kan qaata. Erayga dhexdiisa waxaa ku jira

runnooyinka ugu qaalisan. Kuwan waxaa heli doona kuwa si daacadnimo leh u barta; waayo malaa'igta jannadu waxay hagi doonaan baadigoobka.”

Isaga oo ka hadlayay kuwa haatan ku nool dhulka, Bawlos wuxuu ku dhawaaqay: “Waxaa iman doona wakhti aanay u adkaysan doonin cilmiga qumman, laakiinse damacyadooda ayay macallimiin badan isu urursan doonaan, iyagoo leh dhego cuncunaya; oo dhegahooda ayay runta ka jeedin doonaan, waxaana loo leexin doonaa sheekooyin mala-awaal ah.”

Sidee bay u weyn tahay, sidee naftana u kicisaa, amarkii Bawlos bixiyey markii uu sii sheegay kuwii aan adkaysan doonin cilmiga qumman: “Sidaas daraaddeed waxaan kugu amrayaa Ilaah hortiisa iyo Rabbi Ciise Masiix hortiisa, kan xukumi doona kuwa nool iyo kuwa dhintay markuu soo muuqdo iyo boqortooyadiisa: Ereyga ku wacdi; u diyaarsanow wakhti ku habboon iyo wakhti aan ku habboonaynba; canaano, khaldiga tus, waani, adigoo u samir dheer oo dhan iyo cilmiba leh.”

“Kuwa la wadaaga Ilaah waxay ku socdaan iftiinka Qorraxda Xaqnimada. Ma ay quudhsadaan Bixiyahooda iyagoo jidkooda ku hallaynaya Ilaah hortiisa. Iftiin samawi ah ayaa ku ifaya. Markay u soo dhowaadaan dhammaadka taariikhda dunidan, aqoontooda Masiixa iyo waxsii sheegyada isaga khuseeya aad bay u sii korodhaa. Indhaha Ilaah qiime aan dhammaad lahayn bay ku leeyihiin; waayo, waxay la midoobeen Wiilkiisa. Iyaga Erayga Ilaah wuxuu u yahay qurux iyo soojiidasho aan la qiyaasi karin. Waxay gartaan muhiimaddiisa. Runtu waa loo daahfuraa. Caqiidada jidh-qaadashadu waxaa hareeya iftiin jilicsan oo dhalaalaya. Waxay arkaan in Qorniinku yahay furaha fura wax kasta oo qarsoon oo xalliya dhibaato kasta. Kuwa aan raalli ka ahayn inay aqbalaan iftiinka oo ku socdaan iftiinka ma awoodi doonaan inay fahmaan qarsoodiga cibaadada, laakiin kuwa aan ka waaban inay iskutallaabta qaadaan oo raacaan Ciise, waxay arki doonaan iftiin ku jira iftiinka Ilaah.” The Southern Watchman, April 4, 1905.